

10-SINF KIMYO FANIDAN NAZORAT ISHI

I CHORAK VARIANT I

1. Organik kimyoning o'rganish ob'yekti va asosiy vazifalarini ta'riflang.
2. Organik moddalar tuzilishi bo'yicha A.M. Butlerov nazariyasining 1-qoidasi nima deydi?
3. Ochiq va yopiq (halqali) zanjirli uglevodorodlar orasidagi farq nima?
4. Uglerodning sp^3 gibridlanishini va buning alkanlar fazoviy (tetraedrik) shakliga ta'sirini tushuntiring.
5. Izomeriya nima va nima uchun organik moddalar tabiatda millionlab uchraydi?
6. Nomenklaturaning turlari (Trivial, Ratsional va IUPAC). Ularga birgina modda (masalan, izobutan) misolida ta'rif bering.
7. Organik reaksiyalarning anorganik reaksiyalardan qanday tezlik va sharoitga ko'ra farqi bor?
8. 1-amaliy ish: Organik birikmalarda Vodorod va Uglerodni mis (II) oksidi (CuO) orqali aniqlash tajribasini yozing.
9. 1-amaliy ish: Organik modda tarkibidagi xlori kalsiylangan mis sim bilan oloyib qizdirib (yashil rang) aniqlash reaksiyasi qanday ataladi?
10. 2-amaliy ish: Organik va anorganik moddalar namunalari bilan qizdirib qolgan qanday xususiyatlar (yonish, erish) ni e'tiborga oldingiz?
11. Alkanlar (parafinlar) qatorining umumiy formulasi qanday? n ta karbon atomi bo'lgan alkan qanday ataladi?
12. Alkanlarning yonganda eng oddiy oksidlangan mahsulot (CO_2) olinadigan nima? Nega ularni yoqilg'i sifatidagi asosiy materialga aylantirdi?
13. Metanning (CH_4) galogenlash reaksiyasida CH_3Cl ni tuzilishida zanjirli qanday boradi?
14. Alkanlarni sanoatda qanday usullar bilan oloyada (Vyurs reaksiyasi) olish usullari.
15. Sikloalkan nima? Uning umumiy kimyoviy formulasi qanday farq qiladi?
16. Etan (C_2H_6) va etil (C_2H_5) radikallari qanday birikma olish mumkin?
17. Alkanlarda qanday izomeriya – uglerod skeleti izomeriyasi bo'lishini tushuntiring.
18. Metil ($-CH_3$) va etil ($-C_2H_5$) radikallari alkanlardan qanday (vodorod uzilishi bilan) yuzaga keladi?
19. Uglerod atomlarining birlamchi, ikkilamchi, uchlamchi va to'rtlamchi ko'rinishlarini izohlang.
20. Xulosa: Nega biz oziq-ovqat, dori va sintetik tolalarni aynan organik birikmalar negizidan izlaymiz?

AMALIY TOPSHIRIQLAR:

21. BSB-1 ga tayyorgarlik (1-amaliy ish): Parafin (yoki kraxmal) ga mis (II) oksidi qo'shib qizdirilganda SO_2 gaz chiqishini isbotlovchi ohakli suv ($Ca(OH)_2$) bilan ionli reaksiyani yozing.
22. Butan (C_4H_{10}) molekulasi uchun 2 ta struktura izomerini (normal butan va izobutan) chizib, nomlang.
23. IUPAC qoidasiga binoan quyidagi strukturani nomlang (o'zingiz 3-metilgeksan molekulasini chizing).
24. CH_3-CH_2-Br moddasiga natriy metallini qo'shib Vyurs reaksiyasini davom ettiring va tenglashtiring.
25. Masala: 5.6 litr metan (CH_4) to'liq yonganda N.Sh. da qancha (litr) kislorod sarf bo'lishini toping.

10-SINF KIMYO FANIDAN NAZORAT ISHI

I CHORAK VARIANT II

1. F. Vyoler va Y. Libix qanday kashfiyotlar bilan anorganikadan organik modda yasalişini isbotlashdi?
2. Organik birikmalar yonuvchan va asosan molekulyar kristall panjaraga ega ekanligining molekulyar sabablari nimalar?
3. Uglarod organik birikmalarda faqat (IV) valentli bo'lishi haqida A. Kekule kashfiyotini eslang.
4. Birikish, ajralish, o'rin olish va izomerlanish kabi organik reaksiya turlariga izoh bering.
5. IUPAC (xalqaro tizim) qoidalari yordamida alkanlarni nomlashda eng uzun zanjirni qanday tanlaymiz?
6. 1-amaliy ish: Organik birikmalarda xlor borligini mis sim yordamida qizdirganda u nega ko'k-yashil rang beradi (Beilshsteyn sinovi)?
7. 2-amaliy ish: Organik moddalar (shakar, kraxmal, paxta tolasi) va anorganik (osh tuzi, bo'r) namunalarni qizdirib ko'rganingizda qanday farq sezdingiz?
8. Gomologik qator nima? Alkanlarda gomologik ayirma (CH_2) qanday vazifani bajaradi?
9. Propan (C_3H_8) va Butan (C_4H_{10}) dan gaz ballonlarida yozgi va qishgi yonilg'isi sifatida qanday proporsiyada aralastiriladi?
10. Vyurs reaksiyasi (radikallarning birikishi natijasida zanjir uzayishi) ning kimyoviy tenglamasi qanday?
11. Alkanlar tarkibidagi C-H bog'isi qutbsiz (juda past qutbli) ekanligi ularni nega kimyoviy o'zgarishga chidamli (parafin) olib keladi?
12. Siklopentan va Siklogeksan (zanjiri halqali) alkanlardan fizik xossalari bilan farqlanishini tushirib bering.
13. Alkanlarning xlorlanishi erkin radikal mexanizmining (Noyes'skiy) ta'sirida ketonlashi, oksidlanishi, qayrilishi, kesil bo'lishi, o'sishi, uzilishi) tasvirlang.
14. Organik birikmalardagi Oksidlanish darajasi haqida tushunchalar qanday? Oksidlanish darajasi o'zgarishi bilan bog'liq qanday moddalar soniga qarab (turlicha) topilish qoidasi.
15. Vodorodni tortib olish (dehidrogenlanish) jarayonidan qanday yangi sinflar (alken, alkin) vujudga kelishi.
16. Kreking (masalan C_8H_{18} yondirilganda $C_{10}H_{22}$ va C_4H_{10} ga parchalanishi) jarayonining neft sanoatidagi qiymati.
17. Isomeriya turlari qanday? Bir zanjirli va ikki zanjirli isomeriyasi va sinflararo izomeriyalar orasidan alkanlarga qaysi biri tegishli?
18. Metanning yondirilishida, botqoqliklarda yoxud neft konlarida uchrashi biokimyosi.
19. Trivial nomlarga ega namun saqlanib qolgan (Masalan formiat o'rniga chumoli kislota) deb o'ylaysiz?
20. Laboratoriya sharoitida organik sintez nima sababdan yuqori texnika xavfsizligini talab etadi?

AMALIY TOPSHIRIQLAR:

21. BSB-1 ga tayyorgarlik (1-amaliy ish): Parafin ($C_{16}H_{34}$ kabi) ni CuO bilan qizdirganda hosil bo'lgan suv (H_2O) bug'larini mis (II) sulfat oq kukunini qanday ko'kartirishi (kristallogidrat hosil qilishi) ni yozing.
22. 2,2,4-trimetilpentan struktura formulasini grafik (uglerod tarmoqlari) usulida chizib ko'rsating.
23. Siklobutanning yonganda karbonat anhidrid va suv hosil qilish tenglamasini yozing.
24. Xloroform ($CHCl_3$) gacha boradigan metan (CH_4) ning xlorlanishi reaksiya bosqichlarini tasvirlang.
25. Masala: 1 mol oktan (C_8H_{18}) kreking qilinganda qanday uglevodorodlar olinadi (bir juft alkan va alken) va ularning mollarini tenglashtiring.

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com. veb-sayiti orqali o'zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab olishingiz mumkin.

Zokirjon Admin bilan

90-530-00-68, , 91-397-77-37, 90-530-68-66 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi
Iqtisodiy 9-sinf 1-4-choraklar uchun 25 tadan 2 ta variant nazorat ishi savollarini to'liq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

ADMIN: UZCARD

*880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

**OMONATGA HIYONAT
OILMANG.**

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud.

- 1. 1-11-Sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar va tezislar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Maktab ish hujjatlari**
- 9. Direktor ish hujjatlari**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 11.O'IBDO' ish hujjatlari**
- 12.Psixolog hujjatlari**
- 13.Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 14.Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 15.Besh tashabbus hujjatlari**
- 16. Ommalashtirish uchun dars ishlanmalar va ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**

O'zbek va rus maktablar uchun

Buyutrma asosida

1-11-sinflar uchun barcha fanlardan **testlar, nazorat ishlar, tezislar, to'garaklar va yillik fan konspektlar, tadbir senariylari, ochiq dars ishlanma va slaydlar (taqdimotlar), ko'rgazma va tarqatmalar, faxriy yorliq, diplom, tashakkurnomalar** va boshqa hujjatlarni tayyorlab beramiz.

Tel:91669-34-74 Telegramdan:@talimxizmatlar izlab toping.

Для 1–11 классов узбекских и русских школ по всем предметам: **тесты, контрольные работы, тезисы, сценарии кружков, годовые конспекты уроков, сценарии мероприятий, разработки открытых уроков, слайды (презентации), стенды и раздаточные материалы, почётные грамоты, дипломы, благодарственные письма и другие документы.**

Тел: 91669-34-74 Telegram: @talimxizmatlar